

ВПЛИВ ПСЕВДОНІМА НА ДОЛЮ НОСІЯ

Ім'я та прізвище людини – своєрідні соціальні знаки. Ім'я прийнято цінувати. Історія суспільства знає багато прикладів, коли за право носити те чи інше ім'я чи прізвище йшла запекла боротьба між претендентами. Навіть у мало цивілізованих племенах безіменна людина втрачала більшість своїх прав. Простий приклад: у індіюців племені квакіютль людина, яка бере у борг, повинна залишити під заставу не що інше як своє ім'я. І доки вона не поверне боргу, усі члени племені вважають цю людину безіменною і по імені не називають. Але бувають у житті випадки, коли людині необхідно приховати своє справжнє ім'я, замінивши його на псевдонім [1, 140].

Актуальність цієї статті підкреслюється частотою використання псевдонімів у літературі, публіцистиці, при повсякденному житті тощо.

Метою статті – з'ясувати значення та вплив псевдоніма на носія.

До псевдонімів зверталися давньогрецькі і давньоримські автори. Творців багатьох чудових творів давнини ми знаємо не за справжніми прізвищами, а лише за літературними прізвиськами. Так, один із перших індійських поетів, який написав «Рамаяну» (V століття до н. е.) відомий нам як *Вальмікі*, тобто мураха (на санскриті). Звідки виникло таке дивне прізвисько? Легенда розповідає, що у юнацькі роки він займався розбоєм, а у старості, покаючись у гріхах і став відлюдником, довгі роки сидів так не рухаючись, що мурахи збудували на ньому своє житло... У наш час розрізняють більше 50 видів псевдонімів. Як вони створюються? Деякі прізвиська пов'язані із зовнішнім виглядом автора. Ім'я відомого римського оратора *Цицерона* пішло від великої бородавки на лиці (сісего – горошина). Давньоримські поети Овідій і Горацій також отримали прізвиська, що відмічають особливості їх зовнішності: перший – *Назон* (носатий), другий – *Флакк* (капловухий). Іноді літературне ім'я підкреслювало певну рису характеру автора, його життя чи творчості. Так, римський баснеписець, уперше увів у літературу жанр сатири, де під виглядом тварин зображувались люди, він мав прізвисько *Федр* (з грецької – веселий) [2].

Ще давні мудреці говорили, що ім'я людини у більшості випадків визначає її майбутнє. Першим сформулював свої спостереження у теорію грецький філософ Плутарх у першому столітті нашої ери. А у наш час його теорію підтвердили учені – не тільки психологи, але і фізики, біологи, які вивчали вплив звуку на людину. Як виявили спеціалісти Центра хвильових технологій (США, штат Орегон) кожна буква має свою частоту вібрації, і тому ім'я впливає на його носія, формує ті чи інші характеристики. Але

«мелодія імені» впливає і на тих з ким людина спілкується, саме з неї ми підсвідомо зчитуємо інформацію про людину. Тому так важливо письменникам, акторам, співакам вибрати милозвучні, влучні псевдоніми. У них закодований майбутній успіх чи невдача [3].

Багато давньоросійських рукописів закінчувалось цифровими підписами, у яких були зашифровані імена авторів чи імена тих, хто переписував їх. Ще більшого розповсюдження зазнали псевдоніми у епоху Відродження, коли уперше у історії культури постала проблема авторства художнього твору. Псевдоніми використовували художники – Джорджоне, Корреджо, Пізанелл тощо. Надзвичайно модними стали псевдоніми у Франції в XVII-XVIII століттях. Мало хто пам'ятає ім'я Поклен, але всім відомий псевдонім – *Мольєр*. Своєрідним «рекордсменом» можна вважати Марі Франсуа Аруе: псевдонімів у нього більше 160, а найвідоміший із них – *Вольтер*.

Найчастіше літераторів змушували вдаватись до псевдонімів політичні обставини. Із появою «Треноса, чи Плачу східної церкви» (1610), що викривав уніатство, польський король Сигізмунд III відреагував просто: книгу спалити, автора заарештувати! Мелетія Смотрицького урятував псевдонім, яким він підписав книгу, – *Теофіл Ортолог*.

Г. В. Плеханов, іронізуючи над умовами, в яких працювали діячі культури у царській Росії, писав, що «кожний російський письменник складається із тіла, душі і псевдоніма».

Словник псевдонімів болгарських письменників зареєстрував, що 60 відсотків усіх псевдонімів відносяться до періоду «союзнитва» Болгарії із нацистською Німеччиною.

Традиційно за допомогою псевдонімів журнали «додавали» співробітників. Ну а чоловікам, які друкувались у жіночих журналах, окрім «фемінізації» свого імені, нічого не залишалось. Часто використовують псевдоніми, інколи жартівливі, сатирики, чії підписи недвозначно вказують на об'єкт сатири.

Під прихованими іменами автори ховались не лише через політичні і літературні причини, але й часто через особисті. Ховалися під псевдонімами дебютанти. Свій перший твір «Ганц Кюхельгартен» М. В. Гоголь підписав «*В. Алов*», «Історію мого дитинства» Л. М. Толстой підписав криптонімом «*Л. М.*» тощо.

Частенько своїм псевдонімом автор хоче повідомити читачеві (національність, місце народження, політичну орієнтацію тощо): *Леся Українка* (Л. П. Косач), *Українець* (М. П. Драгоманов), *Панас Мирний* (А. Я. Рудченко) тощо.

До псевдонімів звертались і ті, прізвища яких були не зовсім милозвучними чи вже обрані кимось іншим (однофамільцем). Тому під іменем *Якуб Колас* увійшов у літературу К. М. Міцкевич.

Деякі псевдоніми були настільки популярні, що ними підписувалися багато авторів. За даними словника І. Ф. Масанова, псевдонімом *Бувалий* підписувалось 9 авторів, *Скептик* – 7, *Овід* – 11, *Обиватель* – 30.

Термін «псевдонім» об'єднує цілу групу способів творення і графічного відтворення вигаданого імені: власне псевдоніми, що створюють ілюзію «природності» імені й прізвища (*Андрій Платонов*), узагальнюючі псевдоніми (*Анатоль Франс*), фразіоніми або описові псевдоніми (Автор *Д...и*, тобто «*Душеньки*», – підписувався І. Ф. Богданович), топонімічні псевдоніми (*Марко Вовчок* – за назвою села), криптоніми (*Т. Г. Ш.* – Тарас Григорович Шевченко, *Ал. П.* – А. С. Пушкін). Аллоніми – це використання чужого прізвища (поет К. Михайлов, працюючи в журналі «Осколки», підписувався – *М. Гоголь*), графоніми – псевдоніми, які виражені умовними знаками, наприклад зірочками (астроніми): – Е. А. Баратинський тощо.

Кожний автор має право підписувати твір на свій розсуд. Це передбачено (як і покарання за розголошення псевдоніма) законодавством багатьох країн.

Письменники можуть використовувати псевдоніми епізодично: М. А. Котляревський – «*Старий професор*».

Отож, псевдонім – це вигадане ім'я, що замінює справжнє, яким із політичних, літературних, особистих причин підписував свої твори автор [4].

Однією із форм усвідомлення себе, як окремої від юрби особи, взяття псевдоніма, який відбиває або закриває собою вістря поглядів свого носія. Це дозволяє виокремити себе із величезної безликої маси, наприклад, Олексіїв.

Директор центру вивчення карми, психолог Григорій Доронін стверджує, що нове ім'я змінює причинно-наслідкові зв'язки. Г. Доронін переконаний, що з новим ім'ям карма починає працювати по-новому. Але за однієї умови: якщо його обрано вірно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбаневский М. В. В мире имен и названий/М. В. Горбаневский [Текст]. - М., 1983. С.140

2. Псевдоніми.[Електронне ресурс]. Режим доступу: [http://www.xurma.ru/interesnye-fakty-o-psevdonime/].

3. Кузіна С. Псевдоним: меняешь имя – меняешь судьбу. - [Електронне ресурс].Режим доступу: [<http://horoscopes.rambler.ru/names.html?id=109834&sec=116936>].

4. Псевдонім.[Електронне ресурс].Режим доступу: [<http://fiddle.kiev.ua/home/psevdonim.htm>].